

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 13.05.2024

§ 190

Lahden keskustavisio 2040 KV

2166/10.02.01.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Hankepäällikkö Riitta Niskanen p. 050 559 4200

Kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki p. 050 387 8715

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Keskustavisio 2040 -ehdotuksen.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 24.04.2024

§ 40

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää hyväksyä Keskustavisio 2040 -ehdotuksen ja lähettää sen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. Lisäksi

kaupunkiympäristölautakunta esittää, että kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy Keskustavisio 2040 -ehdotuksen.”

Perusteluosa

Lahden keskusta on kaupungin ja maakunnan sydän ja luo pohjan koko alueen elinvoimalle, vetovoimalle ja houkuttelevuudelle. On myös tärkeää, että Lahti pysyy mukana muuttuvassa maailmassa ja pärjää kaupunkien välisessä kiristyvässä kilpailussa niin asukkaista, yrityksistä kuin investoinneistakin. Tämän vuoksi tarvitsemme rohkeaa, ennakkoluulotonta ja pitkälle tulevaisuuteen katsovaa keskustavisiota, joka koetaan yhteiseksi.

Keväällä 2023 käynnistyneessä Keskustavisio 2040 –työssä oli tavoitteena laatia yhdessä kaikkien kaupunkilaisten ja sidosryhmien kanssa kunnianhimoinen ja yhteisesti hyväksytty tavoitekuva Lahden keskustasta. Visiotyössä panostettiin erityisesti osallisuuteen ja vuorovaikutukseen, jotta lahtelaiset kokisivat vision omakseen. Vahvistukseksi tähän saatiin kilpailutuksen kautta Uusi kaupunki -kollektiivin laaja-alainen tiimi.

Visioproessi ja osallisuus

Visioproessi käynnistyi kesän 2023 alussa kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan yhteisellä Katse tulevaisuuteen –seminaarilla, jossa futuristi Elina Hiltunen ja kaupunkitutkija Timo Aro johdattelivat päättäjät suuntaamaan katseen kohti vuotta 2040. Timo Aro totesi, että Lahden keskustalla on erittäin hyvä potentiaali elinvoiman vahvistumiseen. Elina Hiltunen puolestaan muistutti, että tulevaisuutta ei voi kukaan ennustaa, siksi on otettava mielikuvitus avuksi. Tulevaisuus on yhtä kuin faktat + mielikuvitus.

Varsinainen osallistamisprosessi alkoi elokuussa avoimella Kick off – keskustelutilaisuudella, Samalla käynnistettiin yrittäjäkyselyt ja Vinkkaa visionääri -kampanja. Asukkaille ja sidosryhmille, kuten yrittäjille ja kiinteistönomistajille, järjestettiin erilliset työpajat. Asukkaat ja sidosryhmät pääsivät ideoimaan visiota kahdessa laajassa työpajasessiossa, ensin syyskuussa ja sitten marraskuussa. Lisäksi järjestettiin erilliset kyselyt keskustan nuorisotiloissa, lapsitubettajat haastattelivat lapsia sekä nettisivuilla oli mahdollisuus ideoida ja äänestää ideoita verkkokyselyn kautta.

Päättäjät ideoivat visiota lokakuussa valtuustoseminaarin työpajassa. Visioluonnosta ja sen ideoita käytiin läpi kaupunginhallituksen ja kaupunkiympäristölautakunnan iltakoulussa joulukuussa sekä valtuuston iltakoulussa maaliskuussa. Kaupungin päättäjät kutsuttiin myös kaikkiin asukas- ja sidosryhmätilaisuuksiin.

Keskustavision sisältö perustuu täysin vuorovaikutusprosessin kautta saatuihin ideoihin. Keskustavisiota on ideoitu yli kymmenessä tilaisuudessa. Osallistujia on ollut 50–100 henkilöä jokaisessa tilaisuudessa. Vuorovaikutteisen prosessin tuloksena onkin saatu 1000 ideaa. Jokaisen tilaisuuden jälkeen ideoita on yhdistelty teemoiksi tai kehitettäväksi kokonaisuuksiksi. Nämä kokonaisuudet ovat taas toimineet seuraavan työpajan tai kyselyn pohjana. Valmistuvan vision kirjauksista on helppo tunnistaa lahtelaisten keskeisimmät toiveet keskustan kehittämiseksi. Visioprosessissa hyödynnettyä vuorovaikutuksen tapaa on tavoitteena jatkaa myös tulevaisuudessa keskustan kehittämisen työvaiheissa.

Keskustavision 2040

Lahden keskustavision 2040 kertoo kokonaisvaltaisesti mutta yleispiirteisesti, millaiseksi Lahden keskustan halutaan kehittyvän

seuraavina vuosikymmeninä. Se luo näkymän Lahden keskustan tulevaisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin, suuntauksiin ja teemoihin. Visio tarkentaa kaupungin strategiaa ja yleiskaavaa keskustan osalta ja luo kehykset tuleville yksityiskohtaisemmille toimenpiteille, hankkeille ja suunnitelmille.

Lahden Keskustavision 2040 visiotarinaksi muotoutui vuorovaikutuksen tuloksena seuraava:

- Keskustan syke lähtee ihmisistä itsestään: Lahden keskustaa haluaa tulla tekemään jokainen, jota tulevaisuus kiinnostaa. Vuonna 2040 Lahdella onkin kaupunkinsa oloinen ja arvoinen keskusta.
- Keskusta saa voimaa luonnosta, ja jakaa hyvinvointia ympärilleen.
- Se tarjoaa kaiken mitä arkeen tarvitsee vaivatta vartissa, ja houkuttaa jäämään vaikka tunneiksi.
- Keskusta elää yrityksistä ja palveluista, ja elävöittää katuja ja kortteleita.
- Keskusta innostaa jokaista liikkumaan, leikkimään, osallistumaan isoihin ja pieniin tapahtumiin, keksimään itse uutta.
- Vuonna 2040 Lahden keskusta on riittävän iso kaupungiksi, sopivan pieni ihmiselle. Ytimeltään lahtelainen.

Visiotarinassa on Lahden keskustavision kantavat neljä teemaa: Kestävä, Kompakti, Kutsuva ja Kekseliäs. Teemojen kautta voidaan löytää ratkaisuja ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseen (Kestävä), liiketoiminnan ja kulttuurin elinvoimaisuuden tukemiseen (Kutsuva), sujuvuuteen ja asumisen laatuun (Kompakti) sekä luovuuden ja jatkuvan uusiutumisen edistämiseen (Kekseliäs).

Jokaiselle teemalle on luotu oma tarinansa sekä määritelty neljä keskeisintä tavoitetta. Kaupungissa teemat luovat siten kehyksen jatkossa tehtäville

yksityiskohtaisemmille suunnitelmille ja kaikille keskusta-alueeseen kohdentuville toimenpiteille. Toteuttamalla kaikkia neljää K:ta Lahden keskustaa voidaan kehittää tasapainoisesti, monipuolisesti ja jatkuvaa uusiutumista tukien.

Keskustavisiotyön keskeisenä tavoitteena on ollut löytää tunnusomaisesti lahtelaisia vahvuuksia ja tuoda ne osaksi keskustan kehittämistä.

Vahvuuksia löytyi useita ja tähän niistä on nostettu neljä kärkeä; 1) urheilu, 2) opiskelu, 3) kauppa, paikat ja tilat, 4) asuminen, kodit, asukkaat sekä 5) taide, muotoilu, arkkitehtuuri ja kulttuuri. Lisäksi työssä on tunnistettu nykytilanteen haasteita ja niiden ymmärtäminen realistisesti on ollut perustana tulevien tarpeiden ja toiveiden hahmottamisessa.

Haasteiksi tunnistettiin mm., että keskustaa ei koeta houkuttelevaksi asiointipaikaksi ja kauppatori koetaan liian tyhjäksi ja aukeaksi paikaksi. Keskustan koetaan jäävän erilleen Vesijärven rannasta ja monista muista keskustaa ympäröivistä toiminnoista. Tunne ympäristökaupungista ei välity keskustassa ja yhteydet keskustaa ympäröiville luontoalueille ovat katkonaisia. Haasteet sisältävät mahdollisuuden muutokseen.

Vision mukaan tulevaisuuden Lahden keskusta on entistä energisempi ja elämyksellisempi. Elinvoimaisen kaupunkielämän syntymistä tukevat uudet tai vahvistetut yhteydet, ns. linkit, jotka yhdistävät ympäröivät alueet nykyistä tiiviimmin ydinkeskustaan. Näitä elämyksellisiä, viihtyisiä ja kulkemaan houkuttelevia linkkejä ovat:

- yhteys Vesijärven rantaan keskustan kaupan alueilta ja kauppatorilta
- kulttuurireitti: kirjasto-teatteri – Malva – Kisapuisto – Vesijärven puisto/Lanu-puisto

- rantareitti: Sibeliustalo – Vesijärven ranta – Urheilukeskus – Sopenkorpi
- Matkakeskus – radanvarsi – Urheilukeskus
- Matkakeskus – Paavola – Sibeliustalo

Linkeissä tärkeintä on matka ja reittien houkuttelevuus jopa ilman määränpäättä. Nähtävää ja koettavaa voi siis suunnitella linkkien varsille. Päälinkkien välille luodaan mahdollisuuksia uusille, älykkäille kulkumuodoille, mahdollisesti ilmaradallekin. Linkit rakentavat verkottunutta ja monipuolisempaa keskustaa, jossa elämä sykkii kaikkialla. Ydinkeskustan houkuttelevuutta vahvistetaan myös tukemalla keskeisten katujen identiteettiä. Identiteetti voi syntyä vain kaupungin ja kadulla toimivien yritysten ja kiinteistöjen yhteistyöllä.

Kokonaisempi kaupunkikeskusta rakentuu myös kärkihankkeiden kautta. Kärkihankkeet tukevat pitkäjänteisen muutoksen toteutumista ja tuovat muutoksen näkyville koko keskustan alueelle. Kärkihankekohteita ovat kauppatori ja keskustahotelli, valopihakorttelit, Vesijärven ranta, Ranta-Kartano ja Paasikiven aukio, Urheilukeskus ja radanvarsi, Kisapuisto, Radiomäki ja Lanupuisto sekä näihin liittyvät linkit ja identiteettikadut.

Visio on perusta konkreettiselle suunnittelulle. Visio ei siis ole vielä "keskustasuunnitelma" eikä kaava. Visioon on kuitenkin sisällytetty esimerkkejä kärkihankkeista havainnollistamaan, mitä tavoitteiden toteuttaminen voisi tarkoittaa käytännössä. Visualisoinnit ja havainnekuvat ovat alustavia hahmotelmia siitä, miltä tulevaisuus voisi esimerkiksi näyttää.

Visiotyön jatko

Lahden keskusta muuttuu visiosta todeksi konkreettisten toimintaohjelmien kautta. Tällöin voimme myös huomioida visioprosessiin osallistuneilta saadut tuhat ideaa.

Keskustavisio 2040 –työ jatkuu monella tavalla. Neljä K:ta ovat keskustan kehittämistä ja suunnittelua linjaavia teemoja. Aina kun keskustaan suunnitellaan jotain, oli kyse sitten kaupungin tai yksityisten tahojen hankkeista, tulee ottaa huomioon kestävyys, kompaktius, kutsuvuus ja kekseliäisyys.

Kärkihankkeita ja linkkiyhteyksiä toteutetaan joustavasti vaiheittain ja toistensa kanssa limittäin. Kaikkia hankkeita ei tarvitse edistää yhtä aikaa, ja hankkeiden etenemiselle voivat asettaa reunaehdoja niin kaupungin resurssit kuin kulloinkin vallitseva markkinatilanne. Joustavuuteen perustuva visiokokonaisuus etenee kuitenkin jatkuvasti, eikä ole riippuvainen yksittäisten hankkeiden toteutumisen aikatauluista.

Keskustavisiossa on lisäksi esitetty toimintaohjelma- eli agendaehdotuksia jatkotyölle. Näitä ovat: elinvoimaisuuden, turvallisuuden, mahdollistamisen, lasten, yhteistilojen ja tulokkaiden agendat. Näiden kautta voidaan koota yksittäisiä toimenpiteitä ja ideoita kokonaisuuksiksi ja eri toimijoita saman tavoitteen taakse. Visio yhteensovitetaan myös muiden kaupunkia ja keskustan kehittämistä ohjaavien ohjelmien kanssa

Lahden keskustavisio 2040 on syntynyt vahvan vuorovaikutuksen kautta. Valitut teemat kärkihankkeita myöten ovat valikoituneet yhteistyössä laajan osallistujajoukon kanssa. Vuorovaikutuksen jatkuvuus on välttämätöntä myös seuraavissa vaiheissa, koska kaupunki ei pysty yksin toteuttamaan neljää K:ta, kärkihankkeita eikä agendoja. Yhteinen Lahti syntyy yhdessä tekemällä.

Lausunnot ja palautteet

Keskustavision 2040 –luonnos oli lausunnolla 25.3.–9.4.2024 välisen ajan ja lausujille järjestettiin vision esittelytilaisuus 27.3.2024 klo 8.30–9.30 Teamsissa.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille (x= saatu lausunto):

- Lahden Yrittäjät (x), Päijät-Hämeen yrittäjät (x), Lahti City ry (x)
- Kauppakamari, Nuorkauppakamari, Teollisuusliitto,
- Lahti Region, LADEC, Spatium, KOKO Lahti
- ELY-keskus (x), Päijät-Hämeen liitto (x), Kiinteistöliitto (x), Päijät-Hämeen hyvinvointialue
- Lahden museot (x), liikuntapalvelut,
- Vammais- ja vanhusneuvosto (x, x)
- Nuorisovaltuusto
- LUT-yliopisto, LAB-ammattikorkeakoulu, Salpaus, sekä LTYK, LUT-yliopiston ylioppilaskunta ja LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KOE
- Keski-Lahden asukasyhdistys (x)
- Kumppanuuspöydät (keskusta x, itäinen x)
- Ydinkeskustan kiinteistöt, jotka voivat jakaa tietoa eteenpäin (4 vastausta, 2 kpl kiinteistöiltä, 2 kpl yrittäjiltä)

Lisäksi vastaus saatiin myös Lahden Seudun Invalideilta.

Lausunnot pyydettiin kyselylomakkeella, jossa oli mahdollisuus myös vapaaseen sanaan. Lausuntoja ja vastauksia saatiin kuusitoista. ELY-keskus ja museo toimittivat erilliset lausunnot. Muut lausunnot saatiin kyselyvastauksina.

Kysymys 1: Mikä visiossa on tärkeintä / kiinnostavinta?

Lausunnoissa ja vastauksissa korostuu positiivisena prosessin vuorovaikutteisuus ja kuinka eri tahot on otettu huomioon. Erityisesti oltiin ilahtuneita nuorten ja opiskelijoiden vahvasta osallisuudesta. Lisäksi vastauksissa pidettiin positiivisena, että visiossa näkyy luonnonläheisyys, esteettömyys ja turvallisuus. Kiinnostavina aiheina pidettiin mm. valopihojen kehittämistä ja elämyksellisyyttä. Tärkeänä nähtiin myös panostaminen mahdollistamisen kulttuuriin ja yhteistyöhön yritysten ja kiinteistöjen kanssa.

Kysymys 2: Onko visiossa jotain mitä olisi syytä korostaa nykyistä enemmän, eli jäikö jokin asia liian pienelle huomiolle?

Seuraavat teemat nousivat vastauksissa erityisesti esille:

- esteettömyys, saavutettavuus, ikääntyvien vielä korostuneempi huomiointi
- resurssit ja priorisointi
- keskusta työssäkäynnin paikkana
- ympärivuotisuus ja ympärivuorokautisuus, ilmastonmuutos torin suunnittelussa
- kestävyys myös energiatehokkuusratkaisuina
- kiinteistöjen tukeminen
- toivottiin selkeämpää kannanottoa liikkumiseen eri kulkumuotoihin, erityisesti kestävä liikunnan ja kävelyn puolesta. Toisaalta taas osassa vastauksia korostettiin yksityisautoilun ja pysäköintipaikkojen merkitystä
- Paavolan alueen kehittäminen

Vastaus:

Monet esitetyistä toiveista ovat sisäänrakennettuna vision eri osiossa, esimerkiksi esteettömyys, energiatehokkuus, keskustan työpaikat, kiinteistöjen ja yrittäjien huomiointi. Vision esittämä linkkien kehittäminen koskee nimenomaan havainnoivaa "hitaampaa" kulkemista kohteiden välillä. Nämä kaikki ovat aiheita, jotka otetaan huomioon jatkosuunnittelussa. Paavolan alue kehittyy jo tällä hetkellä vahvasti, ja haasteeksi nähdään enemmän keskustan länsiosan kiinnostavuuden ja yhteyksien kehittäminen. Siksi vision pääpaino on sillä suunnalla.

Toimenpiteet:

Keskustan vahvuuksiin kirjattiin käynnissä oleva Paavolan alueen kehittäminen sekä asumisen kaavavaranto. Lisäksi Linkki-esitykseen täydennettiin laajemmin Paavolan aluetta.

Kysymys 3: Kun keskustavisiosta lähdetään laatimaan varsinaisia toimenpidesuunnitelmia, mitä prosessissa tulisi mielestäsi ottaa huomioon?

- puistomaisuus, levähdyspaikat, piipahtamismahdollisuudet esteettömyys, ympärivuotisuus,
- asukasmäärän kasvattamisen tärkeys koko keskustan elinvoimalle ja yrityskentälle
- tavoitteiden yksinkertaistaminen ja mittarointi
- resurssien pitkäjänteinen suunnittelu, selkeä etenevä prosessi, päätöksissä pysyminen
- kaikkien osapuolten huomiointi

Vastaus:

Nämä toiveet huomioidaan jatkosuunnittelussa. Vision jatkuvuus ja päätösten loogisuus on ensiarvoisen tärkeää, jotta Lahden keskusta voi

kehittyä houkuttelevana ja vetovoimaisena kohteena asua, vierailuun, yrittäjä- ja investoimista.

Kysymys 4: Kommentit keskustavision kärkihankkeisiin

Keskustahotelli nähtiin useissa lausunnoissa tarpeellisena. Kolmessa lausunnossa ehdotettiin sille alatorin sijaan jotain muuta sijaintia. Yksittäisiä huomioita sai valopihakortteleiden kehittäminen. Niiden valjastaminen talvikäyttöön nähtiin hyvänä ideana, toisaalta epäiltiin niiden soveltumista avoimeksi tilaksi. Kärkitoimenpiteenä nähtiin myös asukasmäärän kasvattamista ja esimerkiksi Paavolan alueen kehittämistä. Kärkihankkeisiin toivottiin tilaa ja mahdollisuuksia myös pk-yrityksille.

Vastaus:

Visio perustuu visiotyöpajoissa saatuihin ideoihin eikä visiota voi pitää suunnittelupäätöksenä. Niin keskustahotellin kuin valopihojen toteutettavuus ja ratkaisut tutkitaan seuraavassa vaiheessa.

Paavolan alue kehittyy jo nyt, ja keskustassa on kaavallisesti mahdollistettu asukasmäärän kasvu useilla tuhansilla asukkailla, joten visiossa ei nähty tarpeelliseksi nostaa tätä aihetta kärkihankkeeksi.

Toimenpiteet:

Visioon lisättiin toteamus, että kärkihankkeiden rinnalla kehitetään jo suunniteltuja alueita kuten esim. Paavolaa. Kärkihankkeet ohjaavat kehitystä sinne, missä sitä erityisesti kaivataan

Kysymys 5: Kommentit keskustavision reitteihin ja linkkeihin

Lausunnoissa otettiin kantaa reittien tarkempaan sijaintiin esim. katuverkolla tai niiden laatutasoon kuten esteettömyyteen. Linkkien kohdesuuntana nähtiin enemmän Vesijärven satama kuin keskusta ja

toivottiin korostettavan ydinkeskustan sisäisiä reittejä sekä reittejä keskustaan. Tärkeimmäksi kehitettäväksi yhteydeksi nimettiin mm. matkakeskus – tori, josta yhteys Paavolan uudistuvaan market- ja asuntoalueeseen ja siitä Niemen kampusalueelle ja toisaalta torilta Ranta-Kartanon ja rannan suuntaan. Lausunnoilla pohdittiin myös, miten julkinen liikenne saataisiin järjestettyä linkkien mukaisesti ja niitä yhdistäen. Keskeisten linkkien opastaminen ja hahmottaminen matkailijoille on myös tärkeää.

Vastaus:

Linkit merkitsevät yhteystarvetta, ei vielä konkreettista kehitettävää katuyhteyttä. Saadut ehdotukset on mahdollista huomioida seuraavassa vaiheessa, kun linkkien tarkempi sijainti ja sisältö suunnitellaan jatkotyössä. Samassa yhteydessä tutkitaan myös uudenlaiset kulkumuotomahdollisuudet.

Kysymys 6: Kommentit keskustavision identiteettikatuihin

Lausunnoissa esitettiin täydennysehdotuksia identiteettikatuihin mm. Rauhankatu ja Vesijärvenkatu sekä Paavolan alueen kadut. Rautatiekatua on totuttu kutsumaan ”taideakselina” tai taide- ja putiikkikatuna ja muutama lausuja pohti tarvetta, onko tarvetta muuttaa sitä muotoilun kaduksi. Lisäksi ehdotettiin runsaasti ideoita identiteettikatujen sisällöksi ja erityisesti esteettömyys, turvallisuus ja saavutettavuus tulee huomioida niiden suunnittelussa. Identiteettikatujen vahvistamisessa painotettiin erityisesti vuoropuhelua kaduilla jo toimivien yritysten kanssa. Myös yrityksiltä itseltään nousevat kehittämis- ja kokeiluehdotukset pitäisi saada notkeasti toteutukseen. Korttelivyöhykkeet ovat myös tärkeitä, erityisesti Aleksanterinkadun ja Hämeenkadun välisellä alueella ja toivottiinkin

kaupungin ja kiinteistönomistajien yhteisen keskustakorttelityöryhmän perustamista.

Vastaus:

Identiteettikatujen ehdotus on vasta alustava, eikä niiden määrää ole lyöty lukkoon. Jatkotyössä tarkennetaan ensin yrittäjien, kiinteistöjen ja asukkaiden yhteisessä suunnitteluprosessissa kehitettävät kadut ja alueet. Yrityksiltä tulevat ehdotukset ovat tervetulleita ja kaupunki on valmis edistämään niitä resurssien puitteissa. Ehdotus korttelityöryhmien perustamisesta on myös kannatettava.

Toimenpiteet:

Rautatienkatu korjattiin visioon taiteen ja muotoilun kaduksi.

Kysymys 7: Vapaa sana

Ohessa muutamia otteita saaduista vastauksista:

- Vammaisneuvosto haluaa toimia asiantuntijana ja yhteistyökumppanina suunnitteluvaiheessa.
- Keskustan kehityksen suhteen ollaan kriittisellä polulla.
- Mitä kaupunki voisi tehdä, jotta kynnyksien käyttöön madaltuisi
- Keskustan elinkeinotoimijat ja keskustaan investoijat avainasemassa
- Panostusta lisää valaistukseen ja siisteyteen.
- Uskaltaisimme olla aidosti erilaisia ja rakentaa jotain autenttista ja aidosti lahtelaista kaupunkikeskustaa, joka erottuisi muista kaupunkikeskustoista ja jota myös paikallisten lisäksi matkailijat haluaisivat tulla kokemaan ja näkemään
- Tästä työstä on hyvä lähteä sitä kaikkea rakentamaan. Hyvä alku.

- Budjetoinnissa ja toteutuksessa olisi hyvä ottaa huomioon, miten kaupunki voisi tukea yrittäjiä ja taloyhtiöitä sekä miten päästään hyvään yhteistyöhön eri tahojen kanssa.
- Lahti on mahtava kaupunki, minkä asukkaat on ensin saatava rakastamaan omaa kaupunkiaan. Hyvät perusasiat kuntoon ensin.
- Keskusta elävöityy parhaiten yrityselämän kautta, se luo pohjan uusille asukkaille ja turisteille.
- Keskustavisio 2040 on ollut loistava mahdollisuus. Mukaan ovat päässeet myös itse kaupunkilaiset. Nuorten mukana olo on mielenkiintoinen ja osallistuminen on tuonut lisää uskottavuutta ja lisäarvoa koko hankkeen onnistumiselle tulevaisuudessa.
- Mielenkiintoinen ja rohkea, mutta kuitenkin realistinen tulevaisuussuunnitelma.

Palaute oli pääosin myönteistä. Prosessi on nähty onnistuneena ja riittävän vuorovaikutteisena. Lausuntoihin on kirjattu myös runsaasti toiveita ja ideoita. Nämä otetaan huomioon seuraavissa vaiheissa ja toimenpideohjelmaa laadittaessa.

ELY-keskuksen lausunnossa todetaan vision teemat sekä niiden alle kirjatut alateemat hyvinä ja kannatettavina. Visiotyössä on hyvin tunnistettu Lahden paikallisia ominaispiirteitä, joka tulevat esiin kärkihankkeiden kuvauksissa. ELY-keskus näkee visiotyön laajan ja avoimen vuorovaikutuksen esimerkillisenä. ELY-keskus seuraa mielenkiinnolla työn etenemistä ja ottaa kantaa toimenpiteiden toteutettavuuteen ja realismiin roolinsa mukaisesti jatkosuunnittelun edetessä.

Museon lausunnossa tuodaan esille Lahden keskustan kulttuurihistoria ja arkkitehtuuri ja niiden vaaliminen. Lausunnossa todetaan, että Lahden keskustan monipuolinen, kerroksellinen ja arvokas nykyinen rakennuskanta

ja sen hyödyntäminen jää visiossa vähälle huomiolle. Lahdessa on hyvin laadukasta ja monipuolista arkkitehtuuria. Visiossa kestävä -teemaan nostettujen energiatehokkaan uudisrakentamisen ja kiertotalouden ei pitäisi olla ensisijaisia keinoja kaupungin keskustavisiossa rakennetun ympäristön osalta. Rakennusten säilyttäminen on rakennusperinnön vaalimisen ohella siis myös ilmastoteko, tämä tekisi Lahdesta aidosti edelläkävijän.

Museo näkee torin kehittämisen tärkeänä kaupungin keskustan elävyyden kannalta, mutta tulee muistaa, että tori on osa arvokasta, valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Alatori puistoineen kuuluu myös olennaisena osana valtakunnallisesti merkittävään ympäristöön. Suunniteltu hotellihanke muuttaisi alueen luonteen peruuttamattomasti.

Torin havainnekuviissa esitetty istutusten lisääminen torille "vahvistamaan" Mariankadun seremonia-akselia ei museon mielestä sovi arvokkaan ympäristön luonteeseen. Harjulta harjulle kulkeva katu, matalimmassa kohdassa kauppatori on ainutlaatuinen. Kauppatorin luonnetta ja ilmettä voi kohottaa, mutta sen ominaispiirteiden ehdoilla. Mikäli akselin vahvistaminen toriympäristössä koetaan tarpeelliseksi, voi toisenlaisia ratkaisuja tarkastella toimenpiteitä suunniteltaessa.

Visio on tunnistanut viisi katuja, joiden identiteettiä vahvistetaan. Näiden lisäksi Vesijärvenkatu on Aleksanterinkadun ohella Lahden pääkatu, jonka kehittäminen on tärkeää keskustan tulevaisuuden kannalta.

Visiossa tulee todeta pyrkimys laadukkaaseen ja aikaa kestävään taiteeseen Lahden julkisen taiteen periaateohjelman linjausten mukaisesti. Museo näkee myös, että Rautatienkadun Taideakselin muuttaminen muotoilun kaduksi ei ole siten suositeltavaa aiemman brändäyksen vuoksi.

Erityisesti kaupungin vetovoimaiset kulttuurikohteet jäävät visiossa vähälle huomiolle. Kaupungissa on valtakunnallisesti merkittäviä museokohteita, teatteri ja orkesteri, jotka olisi hyvä huomioida myös tulevaisuuden keskustavisiossa.

Museon asiantuntemus on käytettävissä toimenpidesuunnitelmien laatimisessa.

Vastaus:

Visiossa on tunnistettu arkkitehtuuri yhtenä Lahden vahvuutena. Lahdessa on kuitenkin tuore arkkitehtuuripoliittinen ohjelma, joka ottaa keskustavisiota tarkemmin kantaa arkkitehtuuriin, rakennettuun ympäristöön ja etenkin rakennetun ympäristön arvoihin. Apolissa todetaan, että kaikessa keskustan rakentamisessa otetaan huomioon kulttuuriarvot. Lahdessa on tunnistettu huomattava määrä vaalittavia rakennuksia ja aluekokonaisuuksia, joiden arvot ohjaavat keskustan tulevia suunnitelmia ja kaavoitusta.

Kaikessa keskustan rakentamisessa on lähtökohtana olemassa olevan ympäristön ominaispiirteiden ja arvojen vaaliminen perustuen selvityksiin rakennetun ympäristön paikallisista, maakunnallisista ja valtakunnallisista arvoista. Vuoropuhelu keskustahankkeista museon asiantuntijoiden kanssa on tiivistä ja siihen on toimivat rakenteet. Tästä syystä keskustavisiossa on painotettu muita näkökulmia.

Keskustavisio 2040 perustuu työpajoissa saatuihin ideoihin eikä se ole vielä suunnitelma. Kaikki esitetyt kehittämiskohteet vaativat suunnitteluprosessinsa, jossa tutkitaan vaihtoehdot, arvioidaan hankkeiden vaikutukset ja toteutettavuus laajassa vuorovaikutusprosessissa.

Tavoitteena on kasvattaa Lahden majoituskapasiteettia ja Alatori on yksi asemakaavoituksen kautta tutkittava vaihtoehto.

Toimenpiteet:

Lisätään kulttuuriympäristö ja -perintö Lahden vahvuuksiin. Lisäksi visiossa on korostettu, että kiertotalousteemaan kuuluu olennaisesti purkamisen välttäminen ja olevan rakennuskannan hyödyntäminen entistä tehokkaammin.

Identiteettikatujen merkitystä ja tavoitetta avataan tarkemmin. Mikä tahansa katu voi olla kehittämisen kohteena. Rautatienkatu on korjattu visioon taiteen ja muotoilun katuna.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: ote pöytäkirjasta ja liite Kooste Lahden keskustavision lausunnoista lausunnon antajille sähköpostitse:

██████████ (Lahden seudun invalidit ry)

██████████ (Asunto Oy Vesijärvenkatu 34)

██████████ (Lahden kaupungin vanhusneuvosto)

██████████ (Lahden kaupungin vammaisneuvosto)

██████████ (Gigadry Oy (Aleksanterinkatu 17)

██████████ (Lahden Yrittäjät)

██████████ (lahtelainen veronmaksaja)

██████████ (Lahti City ry)

██████████ (bm Kauneuspalvelut Ay)

██████████ (Kiinteistöliitto Päijät-Häme ry)

[REDACTED] (Päijät-Hämeen Yrittäjät)

[REDACTED] (Päijät-Hämeen liitto)

[REDACTED] (Keski-Lahden asukasyhdistys ry.)

[REDACTED] (Keskusta-alueen kumppanuuspöytä)

kirjaamo.hame@ely-keskus.fi (ELY-keskus)

[REDACTED] (Lahden Museot)

[REDACTED] (Itäinen kumppanuuspöytä)